

Eurofound

Regulácia sprostredkovateľov na trhu práce a úloha sociálnych partnerov pri prevencii obchodovania s ľuďmi na účely pracovného vykorisťovania

Zhrnutie

Úvod

Cieľom tejto správy je prispieť k rozvoju príručky osvedčených postupov pre verejné orgány zameranej na sledovanie a presadzovanie pravidiel a nariadení týkajúcich sa sprostredkovateľov na trhu práce s cieľom zabrániť obchodovaniu s ľuďmi na účely pracovného vykorisťovania. Táto správa predstavuje zhrnutie výsledkov výskumu o dvoch hlavných oblastiach: ako sú sprostredkovatelia na trhu práce regulovaní verejnými orgánmi v jednotlivých členských štátoch, a do akej miery prispievajú činnosti sociálnych partnerov k prevencii obchodovania s ľuďmi na účely pracovného vykorisťovania. V tejto správe sa hlavný dôraz kladie na obchodovanie s ľuďmi na účely pracovného vykorisťovania a nevzťahuje sa na obchodovanie s ľuďmi na účely sexuálneho vykorisťovania. Táto správa vychádza z informácií poskytnutých sieťou európskych korešpondentov nadácie Eurofound vo všetkých 28 členských štátoch EÚ a v Nórsku.

Politické súvislosti

Od konca 90. rokov patrila snaha v oblasti prevencie obchodovania s ľuďmi k hlavným bodom programu EÚ. Prijatím Palermského protokolu v roku 2002 o prevencii obchodovania s ľuďmi sa podporilo prijatie rámcového rozhodnutia Rady EÚ a plánu EÚ na riešenie obchodovania s ľuďmi v tom istom roku. Európsky parlament a Rada prijali v roku 2011 smernicu o prevencii obchodovania s ľuďmi a boji proti nemu a o ochrane obetí obchodovania. Stratégia EÚ na roky 2012 – 2016 zameraná na odstránenie obchodovania s ľuďmi (COM (2012) 286 final), ktorá vychádza zo smernice proti obchodovaniu s ľuďmi, obsahuje súbor cielených opatrení zameraných na prevenciu, ochranu, stíhanie a partnerstvá. V tejto stratégii je tiež identifikovaný nábor ako oblasť, ktorá sa týka obchodovania s ľuďmi, a zdôrazňuje sa v nej význam zahrnutia odborových zväzov a organizácií zamestnávateľov do vytvárania politík na boj proti obchodovaniu s ľuďmi.

Hlavné zistenia

V tejto správe sa analyzujú právne predpisy, regulácia a činnosť sociálnych partnerov s cieľom čeliť potenciálnemu zapojeniu sprostredkovateľov na trhu práce do obchodovania s ľuďmi na účely pracovného vykorisťovania. Prvá časť správy sa týka politického kontextu a vymedzení pojmov a zároveň sa v nej posudzujú možné spôsoby, akými by sprostredkovatelia na trhu práce mohli byť napojení na obchodovanie s ľuďmi. Sprostredkovatelia na trhu práce sú súkromné alebo verejné subjekty alebo inštitúcie poskytujúce mediáciu medzi jednotlivcami hľadajúcimi zamestnanie a zamestnávateľmi, ktoré pôsobia buď ako agentúry sprostredkujúce zamestnanie, alebo ako agentúry dočasného zamestnávania.

Z výskumu vyplýva, že koncom 20. storočia došlo k rýchlemu nárastu počtu sprostredkovateľov na trhu práce potom, ako mnohé krajiny EÚ zrušili obmedzenia a začali regulovať dočasnú agentúrnu prácu.

Medzi príslušné európske a medzinárodné predpisy patrí smernica o dočasnej agentúrnej práci (2008/104/ES) a Dohovor MOP č. 181, ktoré upravujú pracovné agentúry, ako aj rôzne vnútroštátne opatrenia na reguláciu a monitorovanie sprostredkovateľov na trhu práce. Medzi najbežnejšie formy regulácie sprostredkovateľov na trhu práce v EÚ patria licenčné, registračné alebo certifikačné schémy.

V rámci výskumu sa poukázalo na štyri sektory, ktoré boli vo väčšine krajín spojené s problémami týkajúcimi sa obchodovania s ľuďmi na účely pracovného vykorisťovania: poľnohospodárstvo, stavebníctvo, domáca práca a hotely a reštaurácie. V niektorých krajinách patria medzi problematické sektory maloobchod (Belgicko a Švédsko), kozmetické a kadernícke salóny (Fínsko), doprava (Rumunsko) a odpad a recyklácia (Dánsko).

Sociálni partneri poskytujú informácie a skúsenosti týkajúce sa podvodného náboru a pracovného vykorisťovania. Výmena informácií, vzájomná podpora a účinná spolupráca sú kľúčom k prevencii a vykoreneniu obchodovania s ľuďmi na účely pracovného vykorisťovania. Na medzinárodnej úrovni uzatvorili v roku 2008 sociálni partneri pre sektor dočasnej agentúrnej práce (Uni Global a CIETT) memorandum o porozumení, ktoré sa týka dočasnej agentúrnej práce, v ktorom sa obe strany zaviazali podporiť regulačný rámec s cieľom zakázať, aby agentúrna práca podhodnocovala práva a podmienky ostatných pracovníkov. Z výskumu vyplýva, že vnútroštátni sociálni partneri si čoraz viac uvedomujú svoju zodpovednosť v tejto oblasti a vyjadrujú svoje znepokojenie nad podvodným náborom a vykorisťovateľskými pracovnými praktikami. Aj napriek tejto činnosti sa zdá, že obchodovanie s ľuďmi na účely pracovného vykorisťovania ešte stále nie je na vnútroštátnej úrovni prioritou.

Sociálni partneri vo všetkých členských štátoch a v Nórsku vyvinuli rôzne postupy na boj proti obchodovaniu s ľuďmi na účely pracovného vykorisťovania sprostredkovateľmi na trhu práce. Dopĺňajú politiky štátu a môžu mať rôzne formy, napríklad: kolektívne zmluvy, spoločné iniciatívy, dialóg s vládou, kampane, systémy spracúvania sťažností, nadnárodná spolupráca, rozvoj etických kódexov, poskytovanie informácií a vzdelávacieho materiálu, väčší objem inšpekcií a využívanie médií.

Zo správy vyplýva, že zapojenie sociálnych partnerov do tejto oblasti je často náročné. Keďže združenia zamestnávateľov nepokrývajú všetkých sprostredkovateľov na trhu práce, presadzovanie môže byť problematické, najmä v prípade malých alebo stredných sprostredkovateľov. Odborové zväzy nie sú vždy schopné osloviť všetkých pracovníkov, najmä tých, ktorí pracujú v „skrytom“ alebo izolovanom zamestnaní.

Politické ukazovatele

Príklady vznikajúcich osvedčených postupov sú zdôraznené v celej správe. K činnostiam vlád štátov patria cezhraničná spolupráca, činnosť inšpektorátu práce, zavedenie právnych predpisov a regulácie, podpora spolupráce medzi rôznymi orgánmi, poskytovanie usmernenia prostredníctvom osvetly, odbornej prípravy a etických kódexov, poskytovanie podpory obetiam a spolupráca so sociálnymi partnermi. Mnohé vznikajúce príklady osvedčených postupov od vlád, ako aj od sociálnych partnerov, sú zamerané na obeť a snažia sa zvýšiť informovanosť

o obchodovaní s ľuďmi na účely pracovného vykorisťovania. Keďže sa nepodarilo zistiť veľa o tom, ktoré z nich konkrétne odkazovali na sprostredkovateľov na trhu práce či dokonca zamestnávateľov, v správe sa zdôrazňuje, že združenia zamestnávateľov, ako aj odborové zväzy by mohli urobiť viac pre riešenie tohto problému. V krajinách s fungujúcim odvetvovým sociálnym dialógom by bolo praktické, keby sociálni partneri vypracovali spoločnú stratégiu na riešenie nekalej hospodárskej súťaže a tlaku na znižovanie miezd a podmienky.

Pri rozvoji príručky osvedčených postupov pre verejné orgány o pravidlách monitorovania a presadzovania a o predpisoch týkajúcich sa prevencie obchodovania s ľuďmi na účely pracovného vykorisťovania sprostredkovateľmi na trhu práce by sa mali zväžiť tieto body:

- vypracovať jasné vnútroštátne vymedzenia sprostredkovateľov na trhu práce, obchodovania s ľuďmi a pracovného vykorisťovania, založené na príslušných európskych smerniciach, a medzinárodné nástroje,
- používať stručné vymedzenia na zlepšenie zhromažďovania údajov o význame a vplyve sprostredkovateľov na trhu práce a obchodovania s ľuďmi na účely pracovného vykorisťovania,
- zvýšiť pôsobenie tých sprostredkovateľov na trhu práce, ktorí sú zaregistrovaní a ktorým bola vydaná licencia a/alebo certifikát,
- využiť lepšiu registráciu, vydávanie licencií a/alebo certifikátov s cieľom pomôcť komplexne presadzovať a sankcionovať tých sprostredkovateľov na trhu práce, ktorí sa podieľajú na vstupnom bode takéhoto obchodovania,
- posilniť regionálnu a cezhraničnú spoluprácu medzi verejnými orgánmi a sociálnymi partnermi,
- podporovať súdržné a účinné dvojstranné a trojstranné spoločné činnosti, ktoré sa zaoberajú sprostredkovateľmi na trhu práce a postupmi náboru a obchodovaním s ľuďmi na účely pracovného vykorisťovania,
- podporovať sociálnych partnerov pri zvyšovaní kolektívneho zastúpenia, najmä v prípade malých a stredných sprostredkovateľov na trhu práce.

Ďalšie informácie

Správa s názvom *Regulation of labour market intermediaries and the role of social partners in preventing trafficking of labour* (Regulácia sprostredkovateľov na trhu práce a úloha sociálnych partnerov pri prevencii obchodovania s ľuďmi na účely pracovného vykorisťovania) sa nachádza na stránke <http://eurofound.europa.eu/publications>.

Ďalšie informácie v prípade záujmu poskytnie výskumná pracovníčka Andrea Fromm na adrese: afr@eurofound.europa.eu